

Neuvotteleva virkamies
Kristel Englund

1(3)

**TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUS ULKOMAISEN TYÖVOIMAN KÄYTÖN
LINJAUKSISTA AHVENANMAALLA****1 Sopimusasetusjärjestelmä**

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaisissa (1144/1991). Lain lähtökohtana on periaate, jonka mukaan toimivalta hallintoasioissa seuraa lainsäädäntövaltaa. Vastuu kustannuksista seuraa hallintovastuuta, jollei toisin säädetä.

Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Siirtäminen tapahtuu asetuksella ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen suostumuksella. Sopimusasetus on yksipuolisesti irtisanottavissa.

Itsehallintolain 32 §:n 3 momentin mukaan tasavallan presidentti antaa sopimusasetukset. Ehdotuksesta sopimusasetukseksi on aina pyydettävä Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto.

2 Lainsäädäntövalta

Ulkomaalaislaki (301/2004) on valtakunnan lainsäädäntönä voimassa myös Ahvenanmaan maakunnassa. Ulkomaalaislain 72 b §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus seuraa yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa alueensa työmarkkinatilannetta ja tekee päätöksen, jossa annetaan linjaukset ulkomaaisen työvoiman käytön yleisistä edellytyksistä sen alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen kuuluvat Varsinais-Suomen ja Ahvenanmaan maakunnat. Sääntelystä huolimatta alueellista linjausta ei ole tehty Ahvenanmaata koskien. Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n mukaan tehtävä kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 2, 9 ja 21 kohdan sekä 29 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohdan mukaan oikeutta oleskella maassa, työoikeutta, koko valtakuntaa koskevia yleisiä ehtoja ulkomaalaisten ja ulkomaisten yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita sekä harjoittaa elinkeinoa, sosiaalivakuutusta ja työsopimusta koskevat asiat kuuluvat eräin poikkeuksin valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 27 §:n 26 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat kansalaisuutta, ulkomaalaislainsäädäntöä ja passia. Maakunnalla on itsehallintolain 18 §:n 13, 14, 22 ja 23 kohdan mukaan lainsäädäntövalta muun muassa sosiaalihuollon, opetuksen, elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistämisen osalta.

3 Nykytila ja asetuksen tarpeellisuus

Ulkomaaisen työvoiman käytön alueellisten linjausten laatimiseen on kiinnitetty erityistä huomiota työntekoa ja elinkeinonharjoittamista koskevan ulkomaalaislain 5 luvun muuttamisen (HE 114/2022

vp) yhteydessä. Lainmuutokset tulivat voimaan 23.2.2023. Julkisen työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevan lainsäädännön valmistelun yhteydessä (HE 207/2022 vp) tuli tarkasteluun työ- ja elinkeinotoimistojen ulkomaalaislain 72 §:ssä säädetyn työntekijän oleskelulupapäätökseen liittyvän osapäätöksen tekeminen. Muutoksessa, kun työ- ja elinkeinotoimistot lakkaavat 1.1.2025 alkaen, ulkomaalaislaista kumotaan (laki 389/2023) osapäätöksen tekemistä koskeva sääntely. Näin ollen vastaava tehtävä poistuu myös Ahvenanmaalta, jossa sitä on hoitanut Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten niminen viranomaisinen (Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaisinen).

Osapäätöstehtävän hoitamisesta Ahvenanmaalla säädetään ulkomaalaislain nojalla työ- ja elinkeinotoimistoille säädettyjen tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (809/2010). Asetus on kumottava.

Edellä mainituista muutoksista seuraa, että ulkomaisen työvoiman käytön alueellinen linjaus tulee tehdä Ahvenanmaalla samalla tavalla kuin se tehdään mantereella. Alueellinen linjaus tehdään muodossa, jota voidaan käyttää automaatiossa Maahanmuuttoviraston ulkomaalaisasioiden asiankäsitteilyjärjestelmässä. Automaatiossa hyödynnetään Työvoimabarometrin raportointijärjestelmää ja tietokantaa. Vuoden 2025 alusta lukien Maahanmuuttovirasto päättää työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä yksin, ja se tarvitsee päätöksentekoa varten tiedot alueellisten linjausten sisällöstä kaikilta ELY-keskusten alueilta ja Ahvenanmaalta.

Ahvenanmaan osalta on valmisteilla uusi tasavallan presidentin asetus tehtävän hoitamiseksi Ahvenanmaalla. Sopimusasetus on tavoitteena valmistella siten, että se tulisi voimaan 1.1.2025. Valmistelu on tarkoitettu toteuttamaan siten, että asetusta voitaisiin soveltaa sellaisenaan myös vuoden 2026 alussa voimaan tulevasta valtion aluehallinnon uudistuksesta, joka vaikuttaa mm. ELY-keskuksiin, huolimatta.

4 Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin, että Ahvenanmaan maakunnan hallitus hoitaisi ulkomaalaislain 72 b §:n tehtävät ulkomaisen työvoiman käytön linjausten tekemisestä Ahvenanmaalla. Pykälässä säädettäisiin nimenomaisesti mainitussa ulkomaalaislain säännöksessä säädettyjen tehtävien tekemisestä Ahvenanmaalla, eikä siinä olisi tarvetta viitata, mikä viranomaisinen hoitaa vastaavat tehtävät mantereella. Näin säätäen asetusta ei olisi tarvetta muuttaa, kun valtionhallinnon aluehallintouudistus toteutuu vuoden 2026 alussa.

Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Asetuksen olisi tultava voimaan tällöin, koska osapäätöksen tekeminen lakkaa, mistä syystä aikaisempi asetus 809/2010 tulisi kumottavaksi. Lisäksi ulkomaisen työvoiman käytön linjauksen tiedot Ahvenanmaan osalta olisi saatava Maahanmuuttoviraston käyttöön, jotta työntekijän oleskelulupia voitaisiin myöntää Ahvenanmaalla tapahtuvaa työntekoa varten heti vuoden 2025 alusta lukien.

5 Ehdotuksen valmistelu

Sopimusasetusehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä työ- ja elinkeinoministeriön laatiman luonnoksen pohjalta yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen Maahanmuuttoviraston kanssa. Lausuntonsa sopimusasetusluonnoksesta antoivat työ- ja elinkeinoministeriö ja Maahanmuuttovirasto. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on 26.9.2024 antanut suostumuksensa ehdotuksen mukaisen asetuksen antamiseen. Ahvenanmaan valtuuskunta ei lausunnossaan näe esteitä asetuksen voimaantulolle.

Asetusehdotus ei ole ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyyden vuoksi.

6 Kustannukset valtiolle

Asetuksen 2 §:n mukaan 1 §:ssä tarkoitettujen hallintotehtävien kustannuksista vastaa valtakunta sen mukaan kuin työ- ja elinkeinoministeriö ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus sopivat. Maakunnalle on korvattu osapäätöksen tekemiseen liittyen tehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia asetuksessa 809/2010 säädetyn mukaisesti. Korvauksesta säädettäisiin uudessa asetuksessa ulkomaisen työvoiman käytön alueellisen linjauksen laatimiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta. Korvattavia kustannuksia arvioidaan aiheutuvan noin 10 000 euroa vuodessa siten, että ensimmäinen vuosi, josta korvausta maksettaisiin, olisi 2025. Käytännössä korvaus tulisi maksettavaksi ensimmäisen kerran vuonna 2026.

Ehdotetusta sopimusjärjestelystä ei synny valtiolle uusia kustannuksia.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2025. Samalla kumotaan nykyinen asetus ulkomaalaislain nojalla työ- ja elinkeinotoimistoille säädettyjen tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa (809/2010).